

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: B4106 Zemědělská specializace

Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí

Katedra: Katedra krajinného managementu

Vedoucí katedry: doc. Ing. Pavel Ondr. CSc.

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Historický vývoj zvolené obce v příhraničním regionu

Autor bakalářské práce: Karel Pícha, DiS.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Moravcová, Ph.D.

České Budějovice, 2020

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Karel PÍCHA, DiS.
Osobní číslo: Z17217
Studijní program: B4106 Zemědělská specializace
Studijní obor: Pozemkové úpravy a převody nemovitostí
Téma práce: Historický vývoj zvolené obce v příhraničním regionu
Zadávací katedra: Katedra krajinného managementu

Zásady pro vypracování

Historie vzniku osídlení v příhraničním regionu.

Vývoj uspořádání venkovských sídel.

Vývoj uspořádání venkovského prostoru z pohledu dispozice, půdorysného a prostorového uspořádání, stavebních materiálů apod. .

Využití zeleně ve venkovských sídlech.

Výběr zájmové obce v příhraničním regionu.

Podrobný popis historického vývoje zvolené obce.

Zhodnocení historického vývoje osídlení v kontextu vybrané lokality.

Popis a zdokumentování postupného rozvoje obce ve zvolených lokalitách.

Porovnání zvolené lokality z hlediska odlišností v historickém vývoji venkovských sídel.

Rozsah pracovní zprávy: 40 stran textu
Rozsah grafických prací: dle potřeby
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam doporučené literatury:

- CÍLEK, V., DRESLEROVÁ, D., HÁJEK, P., POKORNÝ, P., SÁDLO, J. 2005. Krajina a revoluce: Významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny Českých zemí. Malá Skála. 256 s. .
- LAMBIN, E. F., GEIST, H. J. 2006. Land-Use and Land-Cover Change. Berlin: Springer. 176 s. ISBN 978-3-540-32201-6. .
- LÖW, J., MÍČHAL, I. 2003. Krajinný ráz. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce. 551 s. ISBN 80-86386-27-9. .
- SKLENIČKA, P. 2003. Základy krajinného plánování. Praha: Naděžda Skleničková. 321 s. ISBN 80-903206-1-9. .
- SÝKORA, J. 2002. Územní plánování vesnic a krajiny. Praha: České vysoké učení technické v Praze, Vydavatelství ČVUT. 226 s. ISBN 80-01-02641-8. .
- Časopisy Landscape and Urban Planning, Land Use Policy, Landscape Ecology, Urbanismus, Pozemkové úpravy.

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jana Moravcová, Ph.D.
Katedra krajinného managementu

Datum zadání bakalářské práce: 11. března 2019

Termín odevzdání bakalářské práce: 15. dubna 2020

V Českých Budějovicích dne 11. března 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 1888, 370 05 České Budějovice

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

LS.

doc. Ing. Pavel Ondr, CSc.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum: 22. 6. 2020

.....

Karel Pícha, DiS.

Především bych chtěl poděkovat vedoucí své bakalářské práce Ing. Janě Moravcové Ph.D. za odborné rady k vypracování mé bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat novobystřickým občanům za ochotné navedení ke správným informacím potřebných k tvorbě mé bakalářské práce a hlavně bych chtěl poděkovat své rodině za podporu.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá historickým vývojem obce Nová Bystřice a je dělená na dvě hlavní části. První část stručně popisuje vývoj osídlení na území České republiky a definuje některé základní pojmy spojené s tématem této bakalářské práce. Druhá část práce je zaměřená na Novou Bystřici, konkrétně na její historický vývoj, kulturu, autorovi předky a zajímavosti nacházející se v okolí obce.

Klíčová slova: Nová Bystřice, osidlování, vývoj obce

Abstrakt

This thesis deals with historical development of the village Nová Bystřice and is divided in two main parts. The first part briefly describes development of settlements in the Czech Republic and defines basic concepts related to the topics of this thesis. The second part is focused on Nová Bystřice, specifically on its historical development, culture, the author's ancestors and attractions located around the village.

Keywords: Nová Bystřice, settlement, development of the village

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Literární rešerše	9
2.1. České pohraničí	9
2.2. Venkov	9
2.3. Hranice	9
2.4. Severní Sudety.....	10
2.5. Jižní Sudety	10
2.6. Historie a vývoj osidlování na českém území	10
2.6.1. Vývoj do 9. století.....	10
2.6.2. 9. – 13. století.....	12
2.6.3. 14. -16. století.....	13
2.6.4. 17. století.....	15
2.6.5. 18. století.....	15
2.6.6. 19. století.....	16
2.6.7. 20. století.....	17
2.7. Zemědělské osidlování	18
2.8. Nezemědělské osidlování	19
2.9. Reemigrace.....	20
2.10. Železná opona.....	20
3. Metodika	21
3.1. Cíl Práce	21
3.2. Materiál	21
3.2. Metody.....	21
4. Výsledky a diskuze	22
4.1. Lokalizace obce Nová Bystřice.....	22
4.2. Historický vývoj obce	22

4.3.	Tradice a kultura v Nové Bystřici	31
4.3.1.	Dobrovolní hasiči	31
4.3.2.	Rybářský ples	33
4.3.3.	Běh Českou Kanadou	33
4.3.4.	Jahodobraní	33
4.3.5.	Závody psích spřežení Českou Kanadou	33
4.3.6.	Masopustní průvod	33
4.3.7.	Divadlo Malinka	34
4.4.	Moji předkové z Nové Bystřice	35
4.4.1.	Božena a Josef Strnadovi	35
4.4.2.	Marie a Jaroslav Pundovi	38
4.4.3.	Hana a Josef Strnadovi	41
4.5.	Zajímavosti České Kanady	42
4.5.1.	Pevnostní areál Slavonice	44
4.5.2.	Graselovy stezky	45
4.5.3.	Úzkokolejka	46
4.5.4.	Vesnice Mních	47
4.5.6.	Klášter paulánů a kostel Nejsvětější Trojice	50
4.5.7.	Zámek Český Rudolec	52
4.6.	Shrnutí	55
5.	Závěr	56
	Seznam literatury	57

1. Úvod

Ve své bakalářské práci na téma „Historický vývoj zvolené obce v příhraničním regionu“ se v první části zaměřím na stručný popis vývoje českého státu. Ve druhé části se budu věnovat městu Nová Bystřice, které leží v Jihočeském kraji velmi blízko rakouských hranic. Nejprve vyhledám informace o vzniku obce a následně ty nejdůležitější události, které ovlivňují její vývoj až do dnešních dnů. Dále budu zjišťovat, jaké akce probíhají v této obci a informace o svých předcích, kteří se zúčastnili poválečného osidlování této obce. V poslední části práce se zaměřím na zajímavá místa v okolí Nové Bystřice a budu se snažit zjistit o nich co nejvíce informací. Toto téma a obec jsem si vybral, protože mi to přišlo jako dobrá příležitost dozvědět se více o své rodině a o obci, ze které pochází její značná část.

2. Literární rešerše

2.1. České pohraničí

Hranice Českého státu je tvořena přírodními útvary převážně horami a řekami. České pohraničí není přesně velikostně definováno a nese název Sudety. Život obyvatel českého pohraničí byl velmi ovlivňován specifickými přírodními podmínkami, které silně působily na celkovou odlišnost jednotlivých pohraničních regionů. I přes to, že české pohraničí má výrazně hornatý ráz a nevýhodné územní (povrchové) podmínky, patřilo mezi nadprůměrně zalidněné oblasti českých zemí. Hustotu zalidnění v pohraničí ovlivňovala úroveň průmyslu v dané oblasti (PROKOP, 2000).

2.2. Venkov

Pro tuto práci je velmi důležité definovat si pojem venkov, pod kterým může, ale nemusí být myšlena pouze vesnice, ale i krajina. Pod pojmem venkov si lidé často představí spojení nejen se zemědělstvím, ale i se špatnou dopravní dostupností, nízkým vzděláním obyvatel a migrací mladých lidí do měst. Tato definice venkova může být pravdivá v některých oblastech, ale nelze takto označit všechny venkovské oblasti. Některé venkovské oblasti lze určit jako vyspělé a rozvíjející se. Mezi aspekty ovlivňující rozvoj venkova patří například blízkost klíčových dopravních koridorů, nebo takzvané digitální regiony, které jsou charakterizovány dostupností infrastruktury pro informační a komunikační technologie. Český venkov se dokonce stal na přelomu milénia migračně atraktivním (PĚLUCHA, 2012).

2.3. Hranice

Pojem hranice může mít mnoho definic, jedna z definic z geografického hlediska pochází od Šindlera a kol. z roku 1996. V této definici se jedná o státní území vymezené státní hranicí, státní hranice je definována jako smluvně stanovená linie na mapách a v terénu, která odděluje území jednoho suverénního státu od území jiného suverénního státu, nebo od oblasti nepodléhající suverénní moci žádného státu, v tomto případě by se jednalo o volné moře.

Dále je potřeba definovat si pojem příhraniční region. Jedna z definic pro příhraniční prostor byla vytvořena Maierem v roce 1990. Podle této definice může být příhraniční prostor nazýván jako systém mostu mezi sousedními státy. Hranice mezi státy je částečně otevřená a na několika místech existuje spojení, jedná se o takzvané hraniční

přechody, na kterých může být uskutečňována výměna zboží a osob, ale stále zůstává zachována identita, nezávislost a jistá izolace sousedních regionů. Příhraniční regiony mohou být zavřené nebo otevřené, což má vliv na sociální, kulturní a hospodářský rozvoj příhraničních regionů (JESTŘÁBEK, 2004).

2.4. Severní Sudety

V případě severních Sudet hovoříme o oblasti původního německého osídlení na severním okraji České republiky. Pro tuto oblast je charakteristický rychlý rozvoj textilního a sklářského průmyslu a růst větších měst. Severní Sudety jsou občas nazývané jako bohaté. Zemědělská výroba zde postupně upadala. Část této oblasti byla po válce poznamenána těžbou uhlí.

2.5. Jižní Sudety

Jižní Sudety jsou občas nazývány jako chudé. Když hovoříme o jižních Sudetech, tak se jedná o území podél jihozápadní, jižní a jihovýchodní hranice Česka. Po odsunu německého obyvatelstva zde došlo pouze k částečnému a pozvolnému dosídlení, které bylo v příhraničních oblastech úplně zastaveno. Velká část tohoto území byla opuštěna, spousta obcí zanikla a došlo k devastaci mnoha kulturních a historických památek. Zánik některých obcí vedl k zachování původního přírodního prostředí, které je v dnešní době využíváno pro rekreační a turistické účely (PĚLUCHA, 2012).

2.6. Historie a vývoj osidlování na českém území

2.6.1. Vývoj do 9. století

V pravěku bylo osídlení podstatně řidší než v dnešní době a jeho kontinuita bývala méně výrazná. Jednalo se o drobné rodové skupiny, které často zanikaly již po několika generacích. V obdobích neúrodnosti často docházelo k přestěhování skupiny na úrodnější místo (BOUZEK, 2011).

První lidé žili na našem území již v době paleolitu, konkrétně v Dolních Věstonicích a Pavlově. Jsou známí pod jménem cromagnonci. Toto jméno vzniklo podle místa, kde se povedlo nalézt první pozůstatky druhu, ke kterému patříme. Jednalo se o nález z roku 1868 ve Francouzské jeskyni Cro-Magnon. Cromagnonci žili v malých tlupách a živili se převážně lovem zvěře, ke kterému používali oštěpy s kamennými hroty,

luky, šípy a různé jednoduché kamenné nástroje. Nejprve se jednalo pouze o lov malých zvířat, ale díky stále se stále zlepšující technice lovu a výrobě kvalitnějších nástrojů za pomoci pazourku, dokázali ulovit i velká zvířata, například soby, medvědy, jeleny a mamuty, k tomu také napomohly základy řeči. Dalším způsobem získávání potravy pro cromagnonce, byl sběr plodů a rostlin. Tuto práci obstarávaly ženy, které se také staraly o sešívání kůží, za pomoci jehel tvořených z kostí (MANDELOVÁ, 2017).

Po paleolitu nastoupil neolit, který je znám pod jménem mladší doba kamenná. V této době se velmi měnil způsob obživy. Tvořily se počátky zemědělství, což dokládají nálezy srpů z pazourku a motyček sloužících k obdělávání půdy a také se začal chovat dobytek. Z hlediska plodin došlo k domestikaci obilovin a luštěnin. Ze zvířat bývali chováni převážně vepři, ovce, kozy a došlo také k domestikaci psů, kteří se stali věrnými společníky člověka. Společnost v této době přestávala žít ze dne na den a začala si tvořit zásoby.

V období neolitu se používala ke stavbě příbytků kůlová konstrukce, protože dřevo bylo lehce dostupné. Dřevo se proplétalo proutím a omazávalo hlínou. Jednalo se o dlouhé chaty o šířce 6-8 metrů a délce až 40 metrů. Tyto chaty obývalo několik rodin a docházelo k jejich shlukování do prvních menších vesnic. S neolitem je spojený i počátek tkaní a předení. Oděv z kůží vystřídal oděv z vlny a nejspíše i lnu. (BOUZEK, 2011).

Velký vliv na osidlování našeho území mělo stěhování národů, které probíhalo na území Evropy od konce 4. století. Slované nejprve osídlili východní, jihozápadní a severozápadní Slovensko a následně i Moravu. V Podyjí pravděpodobně narazili na část germánských Langobardů, kteří se vyskytovali na jižní Moravě a ve východní části Dolních Rakous. Nejpravděpodobnější směr, kterým do Čech přišli, souhlasí v podstatě s pozdější takzvanou trstenickou stezkou, známou ve vrcholném středověku jako nejvýznamnější spojnice Čech a Moravy.

Slované osadili kraje s optimálními přírodními podmínkami. Rozhodující pro osidlování byly tři hlavní faktory: nadmořská výška, průměrná roční teplota a úhrn srážek. Nejvyšší hodnoty nadmořské výšky související s osídlením v jižních Čechách se pohybovaly okolo 401-455 m.

Ráz časně slovanské kultury v Čechách je nápadně jednotný a zřetelně odlišný od staršího vývoje v době stěhování národů. Týká se jak pohřebišť, tak sídelních forem.

V Čechách se nově příchozí obyvatelé natolik rozšířili a pevně usadili, že už v první třetině 7. století byli považováni za dědičné a tradiční držitele země, jak o tom svědčí historické údaje o Sámově říši (BERANOVÁ, 2009).

Z pohledu pěstování rostlin bylo nejvíce rozšířené obilnářství, dále se zde pěstovaly také luštěniny a některé druhy zeleniny a ovoce. Z luštěnin se jednalo především o hrách setý a čočku jedlou a z hlediska obilovin je zde historicky doložen výskyt pšenice obecné, ječmene obecného dvouřadáho a žita setého (MĚŘÍNSKÝ, 2009). V této době již Slované využívali k orbě jednoduché dřevěné rádlo bez železných součástí (BERANOVÁ, 2009).

Z hlediska chovu dobytka byl nejvíce podle nálezů rozšířen hovězí dobytek, následovaný pak chovem prasat, nižší míru zastoupení měly ovce, kozy, koně a kur domácí (MĚŘÍNSKÝ, 2009).

2.6.2. 9. – 13. století

První historicky doložený český kníže byl Bořivoj I., pocházející z rodu Přemyslovců, o kterém je první zmínka z roku 872 (BERANOVÁ, 2009). Tento český kníže přikázal na znamení svého příklonu ke křesťanství budovat kamenné kostelíky. První z nich byl vystavěn na Levém Hradci a druhý vystavěl na hradišti, jež neslo jméno Praha a střežilo důležitý vltavský brod. Pražský hrad se nejpozději roku 880 stal sídlem Přemyslovců. Od konce 9. století se Praha stala také nejdůležitějším politickým a kulturním střediskem Českého státu (ČORNEJ, 1999).

Okolo roku 1012 vládl v Čechách již devátý Přemyslovec, kníže Oldřich, kterému se podařilo dobýt Moravu od Poláků a spojit ji s Čechami do jednoho státního útvaru. Od roku 1022 začal vznikat předchůdce pozdějšího katastru a začala se vybírat daň z polností, pro které tvořil základní jednotku lán, který představoval plochu o velikosti dnešních 18 hektarů. Velikosti tehdejších usedlostí se tedy vyjadřovaly v lánech, ale počet lánů vycházel pouze z přiznaných odhadů, kvůli čemuž se jednalo o nepřesné výsledky (BUMBA, 2007).

Mezi další významné české panovníky z rodu Přemyslovců patřil Přemysl Otakar I., který roku 1198 zajistil přemyslovskému rodu dědičný královský titul. Podařilo se mu zajistit, že České království bylo takřka nezávislé na sousední Německé říši. Velkým úspěchem byla listina nazývaná Zlatá bula sicilská, která mu byla udělena roku 1212 za

věrné služby císařem Fridrichem II. Tato listina mimo jiné stvrzovala právo na domácí volbu českých králů bez jakéhokoliv cizího vměšování.

Po Přemyslu Otakarovi I. nastoupil na trůn jeho syn Václav I., který v roce 1241 odrazil mongolské hordy, které táhly Evropou. V roce 1231 založil Václav I. Staré Město pražské a také ho nechal obehnat pevnými hradbami.

Dalším následníkem trůnu po Václavu I. se stal Přemysl Otakar II., kterému se přezdívalo „král železný a zlatý“. Za jeho vlády bylo české území poprvé a naposledy rozšířeno až k břehu Jaderského moře. Tento panovník založil za své vlády velké množství měst a to nejen v Čechách. Z českých měst se jednalo například o Písek, Mělník, Přerov, Čáslav a hlavně o České Budějovice. Založením města České Budějovice si proti sobě popudil rod Vítkovců, kteří byli velmi mocným rodem na jihu Čech. Tento rod působil Přemyslu Otakarovi II. velké potíže domácím odbojem. (LIŠKA, 2016).

2.6.3. 14. -16. století

Na počátku 14. století se dostal na český trůn rod Lucemburků, jehož prvním představitelem byl Jan Lucemburský. Za jeho vlády se začaly v Čechách razit první zlaté mince a biskupství bylo povýšeno na arcibiskupství. Jan Lucemburský zemřel u Kresčaku, v bitvě mezi Anglií a Francií, ve které bojoval na francouzské straně.

Po Janu Lucemburském nastoupil na český trůn jeho syn Karel IV., který získal roku 1355 titul císař římský. Karel IV. byl velice oblíbeným panovníkem, který učinil z Českého království významnou feudální velmoc. Město Praha se za jeho vlády stalo velkým kulturním centrem Evropy. Za své vlády nechal v Praze založit univerzitu, Nové Město pražské a zahájil výstavbu Svatovítské katedrály. Karlu IV. se povedlo za celé dlouhé období své vlády udržet České království bez války, ale i přes to velmi rozšířil České území pomocí sňatkové politiky. Po jeho smrti nastoupil na český trůn jeho syn Václav IV., který ovšem nezvládl kráčet v otcových stopách (LIŠKA, 2016).

Většina obyvatelstva Čech žila v této době na venkově. Menší vesnice měly kolem deseti usedlostí a větší okolo patnácti. Velmi podstatnou stavbou v těchto vesnicích býval kostel, který byl obklopen hřbitovem. Většina obyvatel vesnic byla v poddanském postavení, takže museli za půdu, kterou obdělávali, platit úrok své vrchnosti. Tento úrok se vybíral dvakrát do roka a jeho výše byla stále stejná, bez ohledu na úrodnost. Mimo tento úrok vesničany zatěžovala také robota, které se šlo vyhnout další platbou.

Na počátku 15. století začalo v Čechách prodávání takzvaných odpustků, které měly za poplatek odpustit lidem jejich hříchy. Peníze z odpustků částečně končili v pokladně Václava IV., ale převážně měly zaplatit papežovi Janu XXIII. válku proti Ladislavovi Neapolskému. Proti prodávání odpustků vznikala velká nevole a vystoupil proti nim i mistr Jan Hus. Kvůli vystoupení proti panovníkovi platil zákaz církevních slavností v Praze po dobu Husova pobytu ve městě. Tento čin dohnal Jana Husa k opuštění Prahy. Jan Hus se po odchodu z Prahy zdržoval na hradech svých přátel, například na Žatecku a Kozím hrádku nedaleko dnešního Sezimova Ústí. Roku 1414 odjel Hus, i přes mnohá varování na církevní koncil do Kostnice, kde byl označen za kacíře a následně 6. července 1415 upálen.

Poprava Jana Husa nezadusila reformní myšlenky v Čechách. Více než 450 šlechticů opatřilo svou pečeti protestní listy proti Husovu upálení. Husovo učení bylo i po jeho smrti dále rozvíjeno jeho žáky a získávalo další přívržence, které stmeloval kalich, který pro ně byl jednotným symbolem.

Situace se stále vyostřovala a Václav IV., zakročil proti husitům, zasláním katolických kněží do kostelů a husitům zůstaly pouze tři kostely. Nakonec 30. července 1419 došlo v Praze k první defenestraci, které se účastnil i známý husitský vojevůdce Jan Žižka. Tato defenestrace byla počátkem husitské revoluce, ke které napomohlo bezvládí, které vzniklo po smrti Václava IV, po kterém nakonec nastoupil na trůn jeho bratr Zikmund přezdíváný „liška ryšavá“.

Pražští husité začali napadat kláštery a kostely. Z důvodu těchto útoků šlechta zahájila akce proti husitským radikálům a najala žoldnéře. Velká část husitů opustila Prahu a přesunula se do jiných měst. Na venkově obnovili husité takzvané poutě na hory.

V únoru roku 1420 se podařilo husitům dobýt město Sezimovo Ústí, které ovšem nebylo dostatečně opevněné k tomu, aby zde husité vytvořili svou základnu. Proto došlo k založení nového města nazvaného Tábor v ruinách nedalekého zaniklého města Hradiště. Toto místo bylo velmi dobře chráněné pomocí přírodních útvarů.

Husitské útoky proti ostatním městům bývaly úspěšné, a proto byla velká řada měst v této době vypálena. Roku 1437 došlo k dohodě Zikmunda s husitským městem Tábor, které bylo povýšeno na královské město (KLUČINA, 1994).

Ještě téhož roku Zikmund umírá a na český trůn se poprvé dostávají Habsburkové, kteří zde vládli až do vzniku samostatného Československého státu, kromě krátkého období vlády Jagellonců (LIŠKA, 2016).

2.6.4. 17. století

Od roku 1618 do roku 1648 probíhala třicetiletá válka. V Čechách třicetiletá válka začala bitvou na Bílé hoře, která trvala pouze dvě hodiny. Po třicetileté válce byl dlouho život obtížný hlavně pro sedláky, kteří museli odvádět až 74% svého hrubého výnosu. Došlo také k velkým ztrátám na životech, odhady se pohybují mezi 30% až 60% obyvatel. Po válce zůstalo velké množství opuštěných a vyhořelých usedlostí, které si šlechta ochotně zapojovala do svých panství. (BUMBA, 2007).

Poptávka po zboží každodenní spotřeby se snížila, poklesla cena zemědělských výrobků a téměř všude se projevoval nedostatek pracovních sil. Šlechtici i další majitelé velkostatků začali kontrolovat pohyb svých poddaných. Jednalo se například o to, že k vystěhování nebo odchodu dětí do učení nebo na studia musela dát vrchnost svůj souhlas. Běžnou složkou venkovské všednodennosti se stala robota. Držitelé selských usedlostí tak byli nuceni pracovat na vrchnostenské půdě, v čase sezónních prací až několik dní v týdnu. Robota byla hodně neoblíbená a málo produktivní (ČORNEJ, 1999).

V roce 1654 vznikla První berní rula, známá také pod názvem První rustikální katastr. Tato rula vznikla za pouhé tři roky a měla spoustu nepřesností. Mimo poddaných sedláků se dani podrobily i pozemky ostatních poplatníků jako měšťanů, mlynářů a farářů. Všechna půda byla rozdělena na ornou a neobdělávanou. Výměry se udávaly ve strychách (1 strych = 0,315 ha) a jakost půdy se dělila na tři třídy: dobrá, prostřední a špatná půda (BUMBA, 2007).

2.6.5. 18. století

Od roku 1740 nastoupila na Český trůn Marie Terezie, braná jako osvícený panovník, která v prvních letech své vlády zavedla povinnou školní docházku. V roce 1748 vznikl První tereziánský katastr rustikální, který ovšem neměl dlouhého trvání a vystřídal ho v roce 1755 Druhý tereziánský katastr, který zahrnoval půdu rustikální i dominikální. Tento katastr již zachycoval kvalitu půdy a rozděloval jí do osmi kategorií (BUMBA, 2007).

Po Marii Terezii nastoupil na trůn její syn Josef II., který 1. listopadu 1781 vydal patent o zrušení nevolnictví. Sebral tak vrchnostem právo bránit poddaným v uzavírání sňatků i v odchodu z panství. Těžký život selského lidu v Čechách poznal Josef II. osobně počátkem sedmdesátých let a velké selské povstání roku 1775 ho ubezpečilo, že radikální řešení nelze dlouho odkládat. Vesnické obyvatelstvo v něm vidělo svého ochránce a „lidového“ panovníka (ČORNEJ, 1992).

Josef II. vytvořil Josefský katastr, jehož podkladem byl Nejvyšší patent císaře Josefa II. ze dne 20. dubna 1785 o reformě pozemkové daně a vyměření půdy. Tento patent stanovil rovnost mezi rustikální a dominikální půdou. Měřičské práce probíhaly metodou měřičského stolu.

Roku 1791 26. května vyšel patent císaře Josefa II., který znemožňoval rozdrobování rustikálního majetku (BUMBA, 2007).

2.6.6. 19. století

V první polovině 19. století došlo ke vzniku stabilního katastru, který byl vytvořen za účelem získání přesných měřičských podkladů pro určení daně. Nejprve došlo k přesnému vymezení hranic pozemků a následně k jejich přesnému zaměření. Základní jednotkou tohoto systému byla katastrální obec (BUMBA, 2007).

Revoluční rok 1848 přinesl venkovu nejen ukončení feudálního období a zrušení poddanství, ale také technické novinky, jednalo se například o stroje, hnojiva a nové technologické postupy. To vše spolu s rozvojem průmyslových měst znamenalo pro venkov velké změny. Potřeba pracovní síly se na venkově snižovala a ve městech naopak rostla. Migrace v této době sílila, lidé z venkova směřovali do měst (PĚLUCHA, 2012).

Po revoluci byl zrušen patent Josefa II. z roku 1791, který znemožňoval rozměňování rustikálního majetku. Díky zrušení tohoto patentu, začalo docházet k dělení jednotlivých pozemků na menší části předávané jednotlivým právním nástupcům. Při dělení se dbalo, aby každý z nových držitelů vlastnil kvalitnější i méně kvalitní půdu. Ve svažitéch terénech vznikaly řemenovité parcely, které byly orientovány delším rozměrem ve směru spádnice. Toto uspořádání vedlo k tomu, že byl omezen přístup na pozemky a na některých místech nebylo možno ani použít agrární technologii. Největším problémem tohoto řešení ovšem byla eroze.

Roku 1869 byl vydán Zákon o revizi katastru z daně pozemkové, který určoval, že musí dojít k aktualizaci stabilního katastru. Nový reambulovaný katastr vešel v platnost v roce 1882 (BUMBA, 2007).

Roku 1873 došlo ke krizi, která vedla k zániku menších železáren, a někteří čeští obyvatelé se uchýlili do zahraničí. Význam venkova v této době klesal (PĚLUCHA, 2012).

Od roku 1883 probíhala na našem území zdlouhavá snaha o nápravu následků drobení držby. První etapa scelování probíhala až do roku 1939 a druhá etapa proběhla v letech 1940 až 1954 (BUMBA, 2007).

2.6.7. 20. století

Na počátku dvacátého století se stavěly na okrajích velkých měst přepychové vily. V této době docházelo k velkému rozmachu průmyslu, který však měl velký vliv na devastaci krajiny a započítí ekologické katastrofy na Ostravsku a v severních Čechách (ČORNEJ, 1999).

V roce 1914 začala první světová válka, která trvala až do roku 1918. Válka skončila porážkou a rozpadem Rakouska - Uherska, což dalo možnost vzniku samostatného Československého státu. Tento stát vznikl na základě Washingtonské deklarace sepsané Tomášem Garrigueem Masarykem, podepsané v USA 18. října 1918. Československý stát byl vyhlášen 28. října na základě této deklarace. Prvním Československým prezidentem se stal autor deklarace T. G. Masaryk a v této funkci setrvává až do roku 1935 (SVITÁKOVÁ, 2013).

Světová válka a vznik samostatné Československé republiky měl dopad na celou společnost. Velmi výraznou roli v historii venkova hrály hlavně pozemkové reformy. Po první světové válce došlo k první pozemkové reformě, což mělo za následek přerozdělení půdy, která původně patřila německé šlechtě, do rukou českých dělníků a drobných rolníků. Tento krok posílil roli malých hospodářství a zvýšil se podíl zemědělské malovýroby, což pomohlo ke zlepšení podmínek pro život na venkově. Slibný rozvoj byl však zbrzděn další hospodářskou krizí ve 30. letech 20. století, která měla největší dopad na venkovská hospodářství (PĚLUCHA, 2012).

Existence takzvané druhé republiky je časově vymezena od podpisu Mnichovské dohody 29-30. září 1938 a připojení pohraničních oblastí k Německé říši, až do obsazení zbytku českých zemí německými vojáky, k čemuž došlo 15. března 1939. Druhá republika byla závislá na vůli německého vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera. V plánech Berlína mělo v zásadě jít pouze o jakýsi přechodný stav před úplnou likvidací československého státu a konečným ovládnutím českých zemí.

Održení pohraničních oblastí způsobilo velké ztráty cenných přírodních zdrojů, průmyslu a úrodné zemědělské půdy. Nové hranice také vedly k narušení komunikační sítě (STANĚK, 2010).

V roce 1939 Německo podniklo invazi do Polska, což vedlo k vyhlášení druhé světové války, která trvala až do roku 1945. Od března 1939 do května 1945 bylo naše území známo pod jménem Protektorát Čechy a Morava (POCHYLÝ, 1999). Akce, která vedla ke vzniku protektorátu, byla nacisty nazývána policejní akcí (STANĚK, 2010).

Po druhé světové válce došlo ke druhé pozemkové reformě, která probíhala od roku 1945 až 1954. Po válce docházelo k takzvaným divokým odsunům německého obyvatelstva. Na základě rozhodnutí konference v Postupimi byl proveden organizovaný transfer naprosté většiny sudetských Němců, jejichž počet se pohyboval kolem 2 700 000 lidí. Majetek Němců podléhal konfiskaci. Dopad války, ztráta části území a odsun Němců znamenal, že Československo mělo v této době pouze 12 300 000 obyvatel (ČORNEJ, 1999).

2.7. Zemědělské osidlování

Po odsunu Němců bylo nutné najít nové majitele pro opuštěný zemědělský majetek. Pro tento majetek byla stanovena výše úplaty, která neměla přesahovat hodnotu průměrné jednorocní až dvourocí sklizně.

Mezi oprávněné žadatele o půdu patřili pouze národně a státně spolehliví českoslovenští občané české, slovenské a jiné slovanské národnosti. Okruh žadatelů byl omezen na deputátníky, zemědělské dělníky a rolníky. Dále měly možnost o půdu žádat také výrobní zemědělská družstva, obce, okresy a stát.

Žadatelé mimo zemědělský sektor měli možnost získat příděl pouze do výměry 0,5 ha za účelem vybudování vlastního domu, nebo zřízení zahrady.

Přídělová opatření vycházela cíleně vstříc potřebám nižších vrstev venkovského obyvatelstva, což odpovídalo důrazu, který se kladl na sociální rozměr pozemkové reformy. Výši ceny přidělovaného zemědělského majetku určovaly takzvané rolnické komise. Kromě stanovené částky měli žadatelé o příděl také zaplatit nízké částky za převzetí vlastního obydlí, hospodářských budov a živého i mrtvého inventáře. U žadatelů, kteří byli poškozeni válečnými událostmi, mohly být platby s převodem majetku prominuty.

Po ukončení improvizované části zemědělského osídlení se ukázalo, že v Čechách patřili k nejpreferovanějším lokality ležící v okresech od Žatce, přes Most, Bílinu, Litoměřice až k České lípě. V těchto oblastech bylo možné pěstovat obilí, cukrovou řepu, chmel, ovoce a zeleninu. (STANĚK, 2010).

2.8. Nezemědělské osidlování

Po válce muselo dojít také k doplnění sil mimo zemědělský sektor. V průmyslovém a živnostenském sektoru způsobovala značné problémy kvalifikace národních správců. Mnozí z národních správců dosazených do průmyslových závodů a živností nezvládali prokázat odborné kvality. Tento problém se ovšem přehlížel, protože šlo hlavně o rychlé převedení „nepřátelského“ majetku do českých rukou a to za jakoukoliv cenu.

Za dostačující podmínku pro výkon funkce národního správce bylo považováno prokázání státní a národní spolehlivosti a mravní bezúhonnosti. Tímto docházelo k tomu, že mezi mladými národními správci působícími v živnostech a řemeslných provozovnách v pohraničí, byli i jedinci, kteří podle platných předpisů neměli oprávnění k jejich samostatnému vedení, například neměli ani výuční list. Neobvyklé nebyly ani případy, kdy se na místě národních správců usadily osoby, jež v této oblasti neměly vůbec žádné nebo jen mizivé zkušenosti. Úřady odpovědné za průběh osidlovacího procesu si časem uvědomily, že je nutné kvalifikační požadavky na národní správce a žadatele o příděl majetku zpřísnit, v mnoha případech však již bylo pozdě a náprava způsobených škod narážela na řadu překážek.

První vlna osídlenců mířila převážně do silně průmyslových oblastí severozápadních, severovýchodních a částečně též západních Čech již v prvních měsících po skončení války. V některých závodech, kde nemohla být ihned ustanovena národní správa, působili někdy až do léta jejich původní němečtí majitelé nebo vedoucí

zaměstnanci. Tyto události měly za následek, že se prakticky žádný podnik od 30. září 1945 nenacházel v německém vlastnictví (STANĚK, 2010).

2.9. Reemigrace

Reemigranti, kteří do republiky přicestovali mezi prvními, pocházeli převážně z Rakouska, Polska, Belgie, Německa a Jugoslávie. Do konce roku 1946 se jednalo přibližně o 64 000 osob. Tito lidé měli díky svému brzkému příjezdu větší šanci získat v pohraničí výnosnější zemědělské usedlosti a živnosti. Reemigranti, jejichž předkové pocházeli z Čech, se zaměřovali převážně na lokality v severním a severozápadním pohraničí.

Cílem reemigrace bylo vrátit Čechy a Slováky z ciziny zpět do své vlasti. Dalším podstatným cílem bylo doplnit pracovní sílu, které bylo po odsunutí Němců nedostatek (STANĚK, 2010).

2.10. Železná opona

Po druhé světové válce vznikla na České hranici s Rakouskem a Německem takzvaná železná opona, která byla přísně střežena. Jednalo se o hranici mezi demokratickými a komunistickými zeměmi v Evropě. Opatření pro ochranu hranice zásadně ovlivňovala životy lidí na obou stranách. Železná opona měla velký vliv na způsob využívání krajiny v pohraničí. Velká část zemědělsky využívaných oblastí se nechala zalesnit, jednalo se nejvíce o oblasti v těsné blízkosti hranice. Pád železné opony v roce 1990 vytvořil počáteční podmínky pro migraci a přeshraniční spolupráci (BIČÍK, 2019).

;

3. Metodika

3.1. Cíl Práce

Cílem této bakalářské práce je zjistit historický vývoj obce Nová Bystřice, která se nachází nedaleko hranic s Rakouskem. Vývoj bude začínat první zmínkou o obci a povede až do současnosti. Práce bude dále doplněna o informace o tradicích a kultuře obce, informace o autorových předcích, kteří zde žili a následně o informace o České Kanadě, ve které se obec Nová Bystřice nachází.

3.2. Materiál

Pro vypracování bakalářské práce, byla zvolena obec Nová Bystřice, která se nachází v Jihočeském kraji konkrétně v Jindřichohradeckém okrese. Tato obec se nachází nedaleko státní hranice s Rakouskem a velkou část obyvatel zde v minulosti tvořili Němci.

3.2. Metody

Pro vypracování této bakalářské práce, byla velice důležitá kronika města Nová Bystřice, která se nachází v státním okresním archivu v Jindřichově Hradci. Kromě kroniky byly použity také novinové články a informace z informačních letáčků a brožurek o obci a jejím okolí.

Dalším velice významným aspektem k tvorbě práce bylo navštívení obce a zajímavostí v okolí a pořízení fotografií.

4. Výsledky a diskuze

4.1. Lokalizace obce Nová Bystřice

Město Nová Bystřice je městečko nacházející se v jižní části okresu Jindřichův Hradec na území České Kanady, v těsné blízkosti státních hranic s Rakouskem. Necelé 2 km od města je hraniční přechod Nová Bystřice - Grametten a 5 km od města leží nejsevernější bod Rakouska. K Nové Bystřici územně náleží tyto části obce - Albeř, Artolec, Blato, Hradiště, Hůrky, Klášter, Klenová, Nový Vojířov, Senotín, Skalka a Smrčná. I s těmito částmi obce má Nová Bystřice okolo 3 300 obyvatel. Město se nachází v nadmořské výšce 590 m.

Na Novobystřicku se nenacházejí žádná velká průmyslová střediska, v minulosti se zde však vyskytovaly významné podnikatelské aktivity malého a středního stavu orientované převážně na textilní výrobu a síť zemědělských usedlostí. Po poválečném odsunu Němců došlo k přeorientování na centrálně plánované zemědělství.

4.2. Historický vývoj obce

Nová Bystřice je jedno z nejstarších měst v jižních Čechách. První doložené zmínky o Nové Bystřici pochází z listiny z roku 1175 a Nová Bystřice zde vystupuje pod jménem Visticz. Archeologické nálezy na přelomu 19. a 20. století dokazují minimálně existenci tranzitní trasy, která vedla touto oblastí. Nalezena zde byla například pazourková sekera, nebo mince s obrazem císaře Antonia Pia.

V roce 1175 bylo johanitským mnichům z kláštera Mailberku věnováno 30 lánů pozemku a dvůr na říčce Bystřici Konrádem z Raabsu. Noví majitelé se snažili co nejvíce tuto oblast kolonizovat a měnili ji na kulturní krajinu. Těmto majitelům ovšem oblast nevydržela déle než 13 let a jako další se zde objevují Zöbingové, kteří si zde postavili rodinný hrádek.

Po vymření Zöbingů se neznámým způsobem stala Bystřice majetkem rodu Vítkovců, kteří sídlili na hradě Landštejně. Vítkovci začali na sklonu 13. století v Bystřici pravděpodobně stavět hrad, který nebyl nikdy řádně dobyt. Za vlády Viléma z Landštejna Bystřice dostává obdélníkový půdorys s velkým náměstím uprostřed. V této době se kolem centrálního volného prostoru stavějí dřevěné domy, které mají maximálně zděné základy a přízemí. Podle dochovaných listin se v Bystřici v roce 1334 nacházelo 34 domů. Kolem roku 1335 byl v blízkosti Bystřického hradu, položen základní kámen kostela sv. Petra

a Pavla. Pod kostelem se nachází základy sakrální kruhové stavby o vnitřním průměru 13,5m. Kolem kostela se v této době nacházel první městský hřbitov, který byl oddělen od zámku vysokou zdí a vydržel zde až do vlády Josefa II. Okolo obce byly hradby a vodní příkop, do kterého se přiváděla voda z potoků, které byly okolo Bystřice. V době, kdy byl vlastníkem panství Vilém z Landštejna, došlo k povýšení Bystřice na město.

Obrázek 1.: Novobystřický kostel (zdroj: vlastní).

V roce 1381 se Bystřice dostává do vlastnictví rodu Krajířů z Krajku, v jehož rukách byla následujících téměř 200 let. Za vlády Leopolda z rodu Krajířů roku 1420 konkrétně 9. září, byla Bystřice po osmi dnech obléhání vypálena husity, kteří se do města pravděpodobně dostali pomocí zrádce v řadách obránců. Hrad i město později obnovili Leopoldovi potomci a někdy v této době došlo v blízkosti hradu k vybudování pivovaru a hospodářského dvora. Jádru města se však přestěhovalo do bezprostředního sousedství hradu, a proto se mu začalo říkat Nová Bystřice. V místě, kde původně stávala vypálená Bystřice, se časem obnovilo venkovské osídlení, které tam vydrželo až do roku 1946.

Ve druhé polovině 16. století začíná bystřická větev rodu Krajířů mít finanční potíže a zároveň vymírá po meči. Z toho důvodu v roce 1575 prodávají své panství i město Janu staršímu z Lobkovic. Lobkovicové ovšem panství roku 1602 prodali Radslavu Vchynskému z Tetova. Ještě téhož roku Radslavu Vchynskému Bystřický hrad vyhořel, což vedlo k jeho následné důkladné přestavbě na renesanční dvoupatrový zámek. Pět let po této události v Bystřici vypukl požár, který zachvátil celé město, požár poškodil všechny domy na náměstí a také velkou část zámku. Po druhém požáru přestavuje Radslav Vchynský zámek v renesančním stylu.

V roce 1615 kupuje Bystřické panství Lucie Otýlie z Hradce, která následně předala panství do rukou svého syna Adama Pavla Slavaty. Po nevydařeném manželství, které trvalo 6 let, zasvětil Adam Pavel Slavata svůj život zvelebování hradeckého a novobystřického panství. Za jeho působení vzniklo za vídeňskou branou nové předměstí, které bylo postaveno pro soukeníky, kteří byli pozváni z Jihlavy ke zpracovávání ovčí vlny, toto předměstí nese název Ovcárna a v době založení se zde nacházelo přibližně 600 ovcí. Podle pověsti, která vznikla po jeho smrti, ke které došlo roku 1657, mělo být jako symbol jeho lásky k Nové Bystřici uloženo jeho srdce ve zdech kostela sv. Petra a Pavla. Roku 1997 se potvrdilo, že se nejedná pouze o pověst a jeho srdce, bylo opravdu nalezeno v dřevěné skřínce ve zdech novobystřického kostela.

Po smrti Adama Pavla Slavaty zdědil panství jeho synovec Ferdinand Vilém Slavata, který za své vlády nechal položit základní kámen kostela Nejsvětější Trojice, v místech, kde se v současné době nachází vesnice Klášter. Po smrti Ferdinanda roku 1673 se vlády ujímá Ferdinandův mladší bratr Jan Jiří Jáchym Slavata. Roku 1676 byl na Mírovém náměstí postaven morový sloup se sousoším Nejsvětější Trojice jako poděkování za to, že ustal mor. Jan Jiří Jáchym Slavata měl 6 synů a 4 dcery, ale všech 6 synů zemřelo v dětském věku a rod Slavatů tak vymřel po meči.

Obrázek 2.: Morový sloup (zdroj: vlastní).

Následně panství okolo roku 1693 připadlo rodu Fünfkriehenů, do něhož se provdala Kateřina Terezie Slavatová. Rodu Fünfkriehenů patřilo město dlouhých 114 let. V roce 1713 ve městě včetně starého předměstí bylo 112 domů a na novém předměstí 38 domů. Roku 1774 došlo v Bystřici k dalšímu požáru, který se rozšířil ze zámku. Požár poznamenal také radnici, kostel, 68 domů a 33 stodol. Domy na náměstí dostaly po přestavbě podobu, ve které je můžeme vidět v dnešní době. Po zrušení paulánského kláštera Nejsvětější Trojice koupila okolní pozemky hraběnka Clary und Aldringen z rodu Fünfkriehenů. Na těchto pozemcích vznikla osada dnes známá jako Klášter. Za její vlády začala v Bystřici fungovat panská přádelna a tkalcovna.

Roku 1807 kupuje panství pražský měšťan František Loubal, který začal v Albeři stavět velké železárně s vysokou pecí. Stavbou však své panství tak zadlužil, že byl nucen

jej o tři roky později prodat hraběnce Theresii z Trautmansdorfu. Ani té se ovšem nepodařilo dostat panství z dluhů. Následně od ní koupil panství Antonín, svobodný pán z Hochbergu a Hennersdorfu. Město se v jeho vlastnictví vzpamatovalo z bídy a ve velkém se ve městě a okolních vesnicích rozvinul textilní průmysl. Za jeho vlády dostal zámek podobu, v jaké ho můžeme vidět v dnešní době, také nechal v rohu náměstí postavit takzvaný Hochbergův dům, kterým uzavřeli průhled na nádvoří zámku. Později také nechal snížit zchátralé budovy o jedno patro. Někdy v této době došlo v zámeckém parku k vysazení Kalopanaxe pestrého. Tento strom patří mezi chráněné památné stromy České republiky, jeho výška je přibližně 15 metrů a v obvodu kmene má přibližně 274 cm.

Obrázek 3.: Hochbergův dům (zdroj: vlastní).

Obrázek 4.: Kalopanax pestrý a Bystřický zámek (zdroj: vlastní).

Obrázek 5.: výřez mapy Nové Bystřice z období mezi 1824 – 1843 (zdroj: CUZK).

Po jeho smrti se panství ujala dcera Antonína provdaná von Riese - Stallburg. Následně roku 1900 koupil Bystřické panství princ Friedrich Von Schönburg - Waldenburg. Friedrich však panství prodává v roce 1909 vídeňskému měšťanovi Leopoldu Kernovi a to za 5 750 000 rakouských korun. Dalším majitelem po Leopoldovi se stává jeho syn Bruno, který závěti určil dědice Bystřice svého nevlastního syna Adalberta Wodnianera a doufal, že tímto krokem zabrání konfiskaci majetku z rasových důvodů. Při sčítání lidu v roce 1924 bylo v nové Bystřici 2802 obyvatel a z těchto obyvatel pouze 260 Čechů. Zbytek obyvatelstva tvořili převážně Němci.

PŘEHLED MAJITELŮ NOVOBYSTRICKÉHO ZÁMKU V JHO HISTORII

?	páni z Landštejna	Guta Habsburská	král Václav IV.	Krajčiové z Krajku	Lobkowitzové
...pol.12.stol. - 1259 Vchynští z Tetova (Kinští)	asi 1259 - 1358 Slavatové	1276 - 1276 Fünfkirchenové	1358 - 1381 Clary-Aldringenové	1381 - 1575 Fünfkirchenové	1575 - 1602 František Loubal
1602 - 1615 Trauttmansdorffové	1615 - 1693 Hochbergové z Hennerstorfu	1693 - 1748 Riese - Stallburgové	1748 - 1802 Schönburg - Waldenburgové	1802 - 1807 Kernové	1807 - 1810 Československý stát stát podniky a instituce
1810 - 1817	1817 - 1826	1826 - 1900	1900 - 1909	1909 - 1945	1945 - 1989

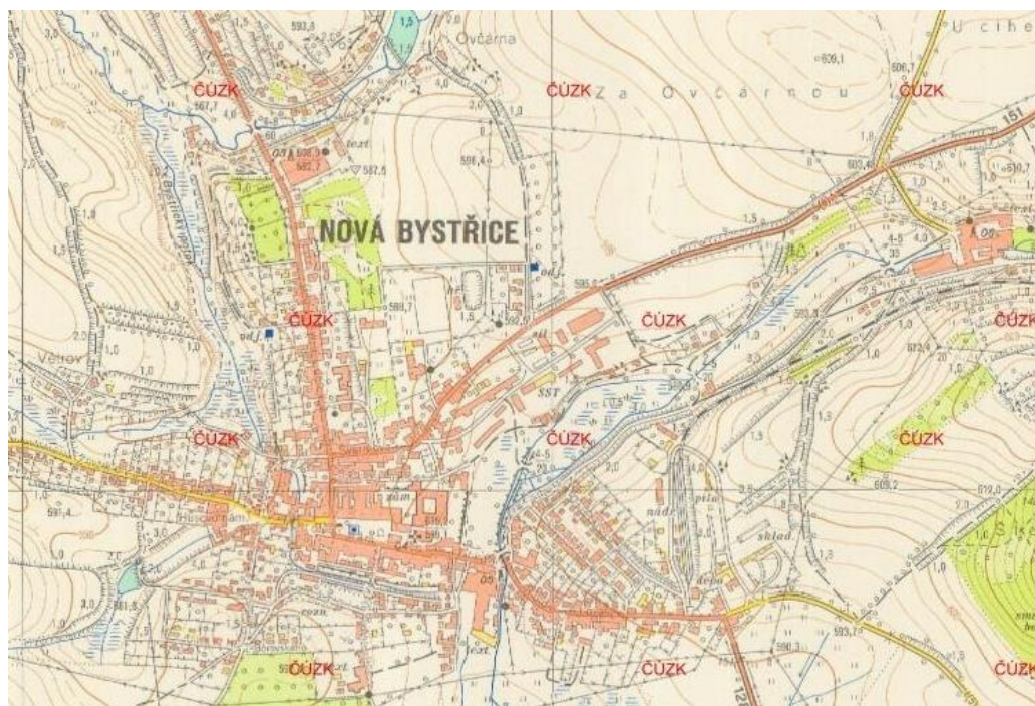
Obrázek 6.: přehled erbů vlastníků Novobystřického zámku - výstava na zámku (zdroj: vlastní).

Roku 1945 bylo panství Nová Bystřice vyvlastněno a majetek přešel do rukou Československého státu. Po druhé světové válce došlo k masivnímu odsunu německého obyvatelstva, po kterém následovala první vlna znovuosídlení opuštěných nemovitostí, ve kterých mnohokrát zůstávala značná část majetku po německém obyvatelstvu. Němci měli při opouštění svých nemovitostí povoleno odnést si majetek pouze do hmotnosti kolem 50 kg, což vedlo k tomu, že zde zůstávali zařízení byty a hospodářská zvířata. Osídlovacích vln bylo několik, ale značná část osidlovatelů chtěla pouze rabovat a ve zdejší lokalitě se dlouho nezdržela.

Roku 1948 se rozhodlo 14 zemědělců hospodařících v Nové Bystřici založit zemědělské výrobní družstvo. V prosinci tohoto roku zaslali žádost o založení družstva

ministrovi zemědělství J. Durišovi dopisem. Jelikož se jednalo o vzorné zemědělce, tak bylo založení družstva schváleno. Družstvo mělo slíbenou podporu městského národního výboru, ale kvůli vnitřním rozporům hned v roce 1949 zaniká, ale v roce 1960 zde vzniká státní statek, který fungoval až do 31. 3. 1991. (KRONIKA NOVÉ BYSTRICE).

Obrázek 7.: výřez mapy Nové Bystrice z období po roce 1950 (zdroj: ČUZK).

Roku 2012 kontaktoval místní rodák a vášnivý sběratel veteránů Pavel Janouš starostu Nové Bystrice Vladimíra Bláhu s myšlenkou, založit v Bystrici muzeum veteránů. Tento nápad byl přijat kladně a o tři roky později došlo ke slavnostnímu otevření muzea v místech bývalé textilní továrny. Jedná se o první a největší muzeum amerických předválečných automobilů v České republice. Expozice muzea nabízí k vidění více než 50 vozidel.

Obrázek 8.: Veterán muzeum (zdroj: vlastní).

Roku 2017 dochází v Bystřici k znovuzaložení pivovaru, který zde fungoval v roce 1482. Pivovar se nachází v areálu Veterán Muzea a vaření piva bylo obnoveno na jaře roku 2018. Vaří se zde převážně pivo plzeňského typu, ale jsou zde i různé speciály. K vaření zdejšího piva se používají české slady a žatecký chmel. Místní piva jsou nefiltrovaná a nepasterizovaná.

V roce 2018 započala rozsáhlá rekonstrukce Mírového náměstí, jedná se konkrétně o výměnu dlažby a rekonstrukci kanalizace, která probíhá i v roce 2020. Tato rekonstrukce byla odhadnuta přibližně na 6 milionů korun.

Od roku 2019 je možné podívat se do místní věznice, která se nacházela na Mírovém náměstí v domě s číslem popisným 59 (INFOCENTERUM NOVÁ BYSTŘICE, 2019).

Obrázek 9.: Věznice (zdroj: vlastní).

4.3. Tradice a kultura v Nové Bystřici

I přes to, že je Nová Bystřice malé město, tak se úspěšně snaží nezaostávat a pořádají se zde pravidelně různé akce a události, ať už sportovní, nebo kulturní. Ve městě funguje velké množství různých kroužků pro děti a mládež. Každoročně se zde koná akce nazvaná Noc s Andersenem a město nezapomíná ani na starší obyvatele a organizuje pro ně výlety.

4.3.1. Dobrovolní hasiči

Sbor dobrovolných hasičů působí v Nové Bystřici již od roku 1875. V roce 2015 proběhla oslava 140. výročí sboru. Účastníci této akce mohli vidět ukázky techniky a vybavení složek integrovaného záchranného systému, dopravní policie, pořádkové služby a zdravotní záchranné služby Jihočeského kraje. Nechyběli zde ani historické koňské stříkačky nebo historická vozidla Tatra. Mimo vybavení zde bylo možné vidět například výcvik služebního psa, nebo ukázka zásahu integrovaného záchranného systému a Českého

červeného kříže při dopravní nehodě osobního vozidla. Akci navštívili dokonce i některé Rakouské sbory se svojí technikou (GARTHOFER, 2015).

Obrázek 10.: hasičské slavnosti - technika 2015 (zdroj: vlastní).

Obrázek 11.: hasičské slavnosti - 2015 (zdroj: vlastní).

4.3.2. Rybářský ples

V Nové Bystřici se každý rok v únoru od roku 1998 koná rybářský ples. Tato akce probíhá v kulturním domě Koruna, která bývá na tuto akci kompletně vyprodána. V roce 2020 proběhl již 22. ročník této akce (PODAŘIL, 2019).

4.3.3. Běh Českou Kanadou

Od roku 2015 startuje v městském parku v Nové Bystřici soutěž Běh Českou Kanadou. V soutěži je možné si vybrat mezi tratí, která má 10,5 km a 6,5km. Výtěžek této soutěže je vždy využit k dobročinným účelům. V roce 2019 tato soutěž vydělala na podporu hendikepované holčičce skoro 140 000 korun. Pátý ročník soutěže se bohužel z důvodu současných okolností neuskutečnil (VACKOVÁ, 2019).

4.3.4. Jahodobraní

Jahodobraní je tradiční soutěž v pojídání jahodových knedlíků, která v Nové Bystřici probíhá již od roku 2007 a je vždy doprovázena účastí některé české kapely (JH SPORT, O. S. A MĚSTO NOVÁ BYSTRICE, 2008). Tato soutěž se odehrává týden po Běhu Českou Kanadou a skoro vždy vyjde na jahodobraní špatné počasí, které ovšem neodradí soutěžící ani fanoušky. Roku 2020 se měl konat třináctý ročník této soutěže, který byl bohužel kvůli okolnostem s COVID-19 zrušen.

4.3.5. Závody psích spřežení Českou Kanadou

Od roku 2009 je start i cíl závodů psích spřežení Českou Kanadou u 4 km vzdálené obce Klášter. Účastníci této akce startují ve večerních pátečních hodinách a do cíle dorážejí až v neděli okolo poledne. Trať tohoto závodu je dlouhá přibližně 40 km (ŘEHOUT, 2017).

4.3.6. Masopustní průvod

Stejně jako na spoustě jiných míst i v Nové Bystřici se každoročně pořádá masopustní průvod masek. Tato akce začíná vždy na Mírovém náměstí před radnicí žádostí od rychtáře a čtyř mládenců ke starostovi o průchod městem. Masopustní průvod se koná v Nové Bystřici již od nepaměti (POSOLDOVÁ, 2020).

Obrázek 12.: masopustní průvod (zdroj: vlastní).

4.3.7. Divadlo Malinka

Na podzim v roce 2017 došlo k založení divadelního souboru Malinka, který oživuje novobystřickou kulturu. První vystoupení souboru se uskutečnilo v roce 2018. Jednalo se o pohádku Čarodějky z Babína, se kterou soubor Malinka sklídl velký úspěch a hrál ji hned několikrát, a dokonce i mimo Novou Bystřici (MALINOVÁ, 2018). V roce 2019 sehrál tento soubor detektivní veselohru Rodinný poklad, která měla také velmi velký úspěch (MITÁŠOVÁ, 2019). Na rok 2020 byla již rozcvičená hra Muž sedmi sester, jejíž premiéra se měla uskutečnit 29. 3. a je prozatím odsunuta na neurčito.

Vedoucí a zakladatel tohoto divadelního spolku je bývalá knihovnice a současná kronikářka Nové Bystřice Miluše Malinová. Soubor tvoří 12 novobystřických ochotníků, technik a dvě nápovědy. Tento divadelní sbor hraje v kulturním domě Koruna a má v Nové Bystřici velký úspěch a kulturní dům bývá často kompletně vyprodaný.

Obrázek 13.: kulturní dům Koruna (zdroj: vlastní).

4.4. Moji předkové z Nové Bystřice

Velká část mých předků přišla do Nové Bystřice v první vlně osidlování po druhé světové válce. Část z nich stále žije v Nové Bystřici a ti kteří ji opustili, ji stále několikrát do roka navštěvují.

4.4.1. Božena a Josef Strnadovi

Josef Strnad se narodil 7. července roku 1920 v Praze a Božena rozená Haláková 4. října 1925 v Dehtářích. Jedná se o moji prababičku a pradědu, kteří se poznali v Plané nad Lužnicí na pouti a měli svatbu 10. října 1944 v chrámu Páně v Božejově. Nejprve žili v Táboře a následně přišli do Nové Bystřice v první vlně osidlování v roce 1945. Žili v domě s číslem popisným 133. Josef Strnad se před příchodem do Nové Bystřice živil jako holičský pomocník a v Nové Bystřici získal vlastní holičskou živnost naproti jejich domu u textilní továrny, ze které je dnes muzeum Veteránů.

Obrázek 14.: dům s číslem popisným 133 v roce 2020 (zdroj: vlastní).

Obrázek 15.: svatba Josefa a Boženy Strnadových (zdroj: vlastní).

Božena a Josef spolu měli celkem tři potomky. První dvě děti se narodili v Nové Bystřici, nejprve dcera Jana narozená 10. února 1946 a rok poté 5. prosince syn Josef. Nejstarší dcera Janička vážně onemocněla v nízkém věku a zemřela v pražské nemocnici těsně před třetími narozeninami.

Po této nešťastné události ukončil Josef Strnad svojí holičskou živnost, protože si myslel, že jejich dcera onemocněla od jednoho ze zákazníků a dával si to za vinu. Rodina Strnadova ihned po této události opustila Novou Bystrici a vrátila se zpět do Tábora do bytu v tehdejší Gottwaldově ulici. Po několika letech zármutek vystřídala šťastná událost, kterou bylo narození jejich nejmladší dcery Marie, ke kterému došlo 2. dubna roku 1953.

Josef se po příchodu do Tábora živil rozvozem mléka pro Madetu a následně jako strojař ve firmě Brisk. Božena pracovala ve firmě Fruta, která se zaměřuje na výrobu konzerv.

Josef Strnad zemřel ve věku 56 let, konkrétně 7. května v roce 1977 následkem rakoviny žaludku. Nedlouho po jeho úmrtí prodělala již ovdovělá Božena Strnadová rakovinu dělohy, kterou úspěšně překonala a zemřela 7. února v roce 2018 v úctyhodném věku 92 let obklopena rodinou.

4.4.2. Marie a Jaroslav Pundovi

Jaroslav se narodil 24. dubna 1909 v Příbrazi a Marie rozená Cepáková 4. února 1916 v Lutové. Jedná se o mého pradědečka a prababičku, kteří se poznali v roce 1942 na pouti v Mnichu a svatbu měli 7. září 1944 v Lutové. Nejprve bydleli v Lutové a do Nové Bystrice přišli spolu s první vlnou osidlovatelů v roce 1945. Žili v domě v Žižkově ulici s číslem popisným 495 a měli zde i drobné hospodářství. Před příchodem do Nové Bystrice se Jaroslav živil jako krejčí a po přestěhování do nového domova se začal živit jako poštovní doručovatel a tuto profesi vykonávala i jeho žena Marie.

Obrázek 16.: svatba Jaroslava a Marie Pundových (zdroj: vlastní).

Obrázek 17.: dům s číslem popisným 495 (zdroj: vlastní).

Marie a Jaroslav spolu měli tři děti, nejprve syna Jiřího, který bohužel zemřel hned v prvním roce svého života na zápal plic, přesný datum narození a úmrtí se nedochoval. V roce 1947 se jim narodila 17. května dcera Hana a o dva roky později 6. listopadu syn Čestmír, který na vojně sloužil u pohraniční stráže na Nových Hradech v jižních Čechách.

Obrázek 18.: Čestmír na vojně (zdroj: vlastní).

Marie zemřela na následek mozkové příhody v roce 1989 30. dubna a je pochována v rodné Lutové a o tři roky později zemřel i Jaroslav 7. listopadu a je rovněž pochován v Lutové vedle své ženy. V Nové Bystřici žili až do své smrti.

4.4.3. Hana a Josef Strnadovi

Jedná se o moji babičku a dědu, kteří se poznali v roce 1970 v Nové Bystřici, když byl Josef se svojí sestrou Marií navštívit rodiče jeho švagra. Nedlouho po svém seznámení se Hana přestěhovala do Tábora, ve kterém došlo 15. července 1972 ke svatbě. V roce 1973 se jim 1. dubna narodil první a jediný potomek, kterým byla dcera Marcela, která je mojí matkou.

Obrázek 19.: svatba Josefa a Hany Strnadových (zdroj: vlastní).

Josef se vyučil strojním zámečnickem ve Strakonících, po vyučení byl povolán na vojnu a po návratu z vojny pracoval v Brisku až do důchodu. Již od jeho mládí je jeho velkým koníčkem rybaření, kterému se věnuje dodnes. Jeho žena Hana se vyučila krejčovou ve Slavonicích, nejprve šila pro Otavan a později pracovala jako uklízečka v tábořské nemocnici.

4.5. Zajímavosti České Kanady

Poprvé byl název Česká Kanada použit známým českým novinářem Jaroslavem Arnoštem Trpákem v roce 1928 konkrétně 14. září v ranním vydání Národních listů. Tento název se rychle ujal mezi turisty a v roce 1932 se obrázek Staňkovského rybníka objevil v Zábavné a poučné příloze Národní politiky pod názvem Česká Kanada. V nejstarších publikacích o České Kanadě bylo za její jádro považováno území zhruba v rozmezí Jindřichova Hradce a Nové Bystřice. Česká Kanada byla vyhlášena přírodním parkem roku 1994.

Současné území České Kanady se formovalo po dobu více než jednoho tisíciletí (JIRÁSKO, 2011). Rozloha České Kanady činí něco kolem 250 km² a sdružuje více než 50 obcí. Nachází se na jihu České republiky u státní hranice s Rakouskem, mez obcemi Slavonice, Kunžak, Nová Bystřice a Český Rudolec. Česká Kanada se skládá převážně z rozsáhlých neporušených lesů, skalních útvarů, rybníků a různých stezek (JIHOČESKÝ KRAJ, 2017).

Obrázek 20.: rybník v České Kanadě (zdroj: vlastní).

O vznik tohoto názvu pro lokalitu se zasloužilo právě velké množství rybníků, které připomínají spolu s krajinou pravá kanadská jezera. Velká část těchto rybníků je pro své přírodní hodnoty zvláště chráněna zákonem, ale jsou zde i nechráněné rybníky, které jsou často vyhledávány jako koupaliště. Mezi tyto rybníky patří například Osika nebo Kačležský rybník.

Další významnou částí zdejší krajiny jsou rozsáhlé skalní útvary, které pomáhají dotvářet zdejší charakter. Jedná se hlavně o žulové skalní útvary v podobě kamenných ostrůvků, skalních misek nebo mohutných balvanů na březích rybníků nebo přímo v nich. Nejvyšším bodem této oblasti je útvar nazývaný Vysoký kámen, který v minulosti sloužil jako hraniční bod Čech, Moravy a Rakouska. Na vysokém kameni byla v letech 1860 až 1890 rozhledna, která sloužila jako významný bod zeměměřičské sítě a dodnes je zde trigonometrický pilíř. Za nejznámější skalní útvar je v České Kanadě považována Ďáblova prdel.

Obrázek 21.: Ďáblova prdel (zdroj: vlastní).

Tato oblast je velmi vyhledávaná jednak z hlediska sportu a jednak z hlediska rozsáhlé škály turistických zajímavostí a památek, které se v této pohraniční lokalitě hojně nacházejí a mají zajímavou historii (VOTÝPKA, 2007).

4.5.1. Pevnostní areál Slavonice

Jedná se o muzeum československého opevnění, které se nachází České Kanadě v blízkosti Slavonic. Toto muzeum vzniklo v roce 1992 a jedná se o nejstarší muzeum tohoto druhu v jižních Čechách a jedno z nejstarších v celé České republice. Je tvořeno osmi objekty lehkého opevnění, které byly vybudované v létě roku 1938 k obraně Československa před nacistickým Německem. Nejzajímavější je bunkr označený číslem 159, který je zařízen a vybaven tak jak byl v době mobilizace v roce 1938. Mimo bunkry zde můžeme vidět také zákopy, protitankové zátarasy nebo strážní chatu (SVITÁK, 2007).

Obrázek 22.: Československý bunkr z druhé světové války (zdroj: vlastní).

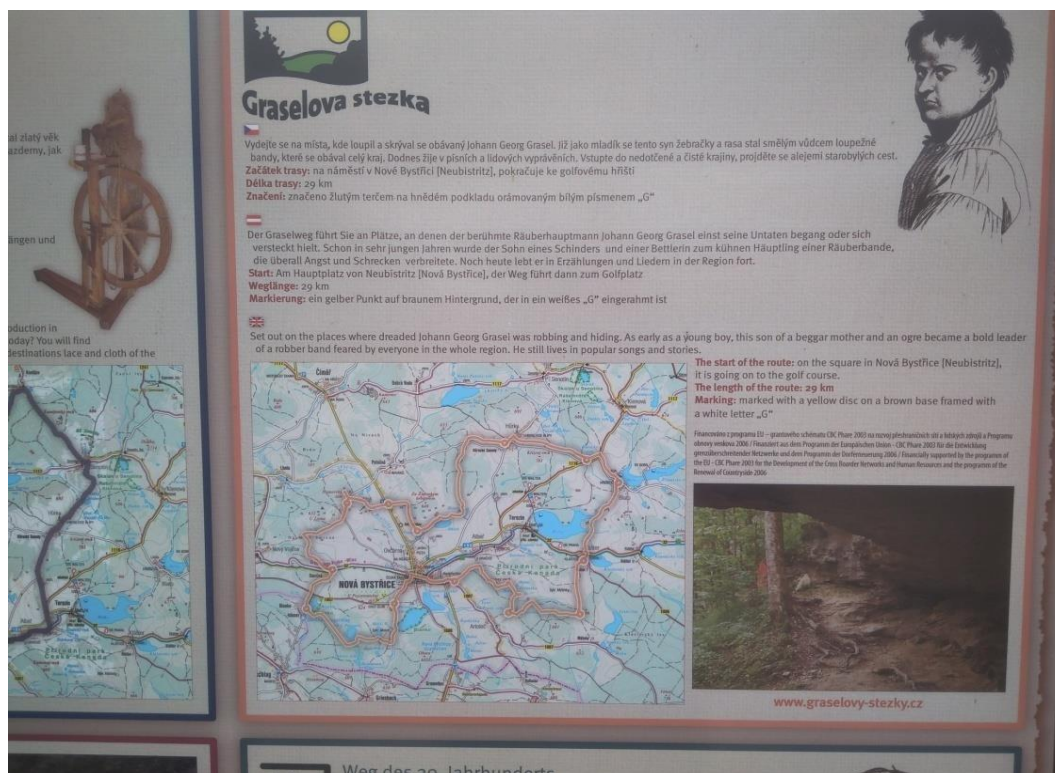

Obrázek 23.: Československé protitankové opevnění (zdroj: vlastní).

4.5.2. Graselovy stezky

Graselovy stezky jsou pojmenované po loupežníkovi Janu Jirímu Graselovi, který zde působil na začátku 19. století se skupinou loupežníků, která čítala více než 200 osob. Grasel se svojí skupinou přepadal pocestné na obou stranách česko-rakouské hranice. Jedná se asi o nejznámějšího českého loupežníka, který byl nakonec polapen ve Slavonicích a to v době kdy na něj byla vypsána odměna 4 000 zlatých. Graselovy stezky vedou po obou stranách česko-rakouské hranice, na území mezi Novou Bystřicí a jihomoravskými Novými Syrovicemi. Jedná se o několik pěších stezek, které mají různé délky. Novobystřická stezka měří 29 km. Mezi zajímavosti, které můžeme potkat na této trase, patří například kostel v obci Klášter s podzemními katakombami nebo dráhu Jindřichohradecké úzkokolejky (PERZI, 2009).

Obrázek 24.: Informační tabule Graselovy stezky (zdroj: vlastní).

4.5.3. Úzkokolejka

Jedná se o úzkorozchodnou regionální železniční trať mezi Novou Bystřicí a Jindřichovým Hradcem o délce 33 kilometrů. Původně byla tato trať zprovozněna již roku 1897. V novobystřické železniční stanici je možnost navštívit regionální úzkokolejné muzeum. Nachází se zde například autenticky zařízená dopravní kancelář z období první republiky, tiskařský stroj na výrobu Edmonsonových lepenkových jízdenek z roku 1895 a spousta fotografií a dokumentů zachycující vývoj jindřichohradeckých a gmündských úzkokolejek, které se nepodařilo propojit.

Druhá část expozice se nachází v nedaleké budově bývalé výtopy z roku 1897. Zde je možné si prohlédnout nákladní vozy a dílnu kde se prováděla běžná údržba vozů i lokomotiv (ŠATAVA, 2007).

Obrázek 25.: Úzkokolejka (zdroj: vlastní).

4.5.4. Vesnice Mnich

Jedná se o dnes již zaniklou vesnici Mnich, která se nacházela dva kilometry od Nové Bystřice a na jejímž místě je v dnešní době rozlehlé a velmi vyhledávané golfové hřiště. První zmínky o této vesnici pochází již z roku 1175. Zánik této vesnice zapříčinily okolnosti po druhé světové válce, když se německé obyvatelstvo (308 obyvatel) 28. května roku 1945 muselo během pouhé půl hodiny vystěhovat a opustit své domovy. Po této události do vesnice Mnich přicházeli noví osídlenci českého původu, kteří ovšem přišli o své nové domovy rozhodnutím komunistické vlády z roku 1951 o vystěhování obyvatel a vytvoření střeženého pohraničního pásma (INFOCENTRUM NOVÁ BYSTRICE, 2019).

Obrázek 26.: Golfové hřiště Mnich (zdroj: vlastní).

4.5.5. Landštejn

Zřícenina hradu Landštejn se nachází v pomyslném středu přírodního parku Česká Kanada. Tento hrad ve své době sloužil jako obranná pevnost, střežící zemskou stezku do Vitorazska. Ze zříceniny je skvělý výhled na vodní nádrž Landštejn, která slouží k úpravě pitné vody.

Obrázek 27.: Nádrž Landštejn (zdroj: vlastní).

Hrad Landštejn byl vybudován nejpozději v první polovině 13. století za vlády českého krále Přemysla Otakara I. Do hradu vedou dva prameny, jeden do studny ve střední části hradu a druhý do místa poslední obrany takzvaného donjonu (MAJER, 2000). Landštejn byl vybudován jako strážní hrad, k zabezpečení zemské hranice. Tento hrad střežil nejen zemskou stezku, ale i část hranice mezi Rakouskem a českými zeměmi.

V roce 1771 uhořel do velké věže hradu blesk a následný požár velmi poškodil obytné části hradu. V této době začal být hrad neobydlený a velmi rychle chátral. Posledním majitelem hradu byl v letech 1923 - 1945 rakouský hraběcí rod Stembachů. Po druhé světové válce Landštejn vyvlastnil pomocí zákonů český stát. Roku 1972 začala značně rozsáhlá rekonstrukce chátrajícího zdiva, která uvedla hrad do nynějšího stavu. Od roku 1990 je hrad zpřístupněn veřejnosti a koná se zde mnoho historických akcí (INFOCETRUM NOVÁ BYSTRŮ, 2019).

Obrázek 28.: hrad Landštejn (zdroj: vlastní).

4.5.6. Klášter paulánů a kostel Nejsvětější Trojice

Klášter byl postaven Konrádem Krajířem z Krajku, který začátkem 16. století povolal paulánské mnichy s myšlenkou na kolonizaci zdejší krajiny. Klášter se nachází v malé vesničce Klášter, která leží na cestě z Nové Bystřice do Slavonic. Jednalo se teprve o druhý klášter paulánského řádu v Čechách. V červenci roku 1533 byl klášter vypálen novokřtělci, ale po roce 1626 byl klášter znovu postaven. V roce 1785 klášter Josef II. zrušil a roku 1959 byl dokonce zbourán.

Obrázek 29.: poslední náznak toho že zde stával klášter (zdroj: vlastní).

V místech kde se nacházel klášter, se do dnešní doby zachoval pouze kostel Nejsvětější Trojice, který byl postavený v letech 1668-1682. Kostel byl vybudován ve stylu baroka a měl hned několik zajímavostí. Jedna z nich byla velký dřevěný oltář, který byl druhý největší v celé Evropě a největší zajímavostí byl unikátní bezmála dva metry vysoký Strom života. Strom života je unikátní dřevorezba z druhé poloviny sedmnáctého století, pravděpodobně jihoněmeckého původu. Tento unikát byl kompletně restaurován a roku 2001 vystaven v národní galerii v Praze. Začátkem listopadu roku 2001 došlo k přesunu Stromu života do Muzea Jindřichohradecka. Přímo pod kostelem se nachází krypta, kterou je možno navštívit. Kostel bohužel dlouhé roky chátral, ale v posledních letech dochází k renovaci (JANOŠOVÁ, 2007).

Obrázek 30. kostel Nejsvětější trojice (zdroj: vlastní)

4.5.7. Zámek Český Rudolec

Tento zámek, kterému se přezdívá Malá Hluboká, se nachází u silnice 409 v jihovýchodní části vesnice Český Rudolec, poblíž města Dačice. Tato oblast byla kolonizována v souvislosti s těžbou stříbra, železa a drahých kovů.

První dochovaná písemná zmínka o zámku pochází z roku 1351. Prvními známými majiteli zámku byli Vladykové z Rudolce. Zámek měl charakter vodní tvrze z jedné strany zcela obklopen vodou a ze strany od obce vodním příkopem, který byl objevený teprve nedávno.

První přestavba, kterou zámek podstoupil, byla renesanční, která není blíže datována a je známá pouze z nákresu dochovaném v Norimberském archivu. Četné nálezy a stavební průzkum potvrzují domněnku, že dnešní stavba zámku byla pouze jádrem původní tvrze. Prostor mezi zámkem, dnešním hostincem a infocentrem dříve vyplňoval vodní příkop a táhly se zde obranné zdi a předhradí. Právě v období renesance tvrz ztrácí svůj obranný charakter, příkop je zasypán a tvrz se mění na zámek s arkádami a postupně se uzavírá i nádvoří. Dochází také ke zbourání ochranné zdi a okolní budovy se tak oddělili od původního, téměř jednotného celku tvrziště. V roce 1539 je zde založen dodnes stojící pivovar.

Druhá přestavba zámku a jeho okolí se datuje do 18. století a je připisována Trautenstein-Falkensteinům, kteří se zasloužili také o zvelebování celého okolí. Na začátku 18. století vznikl v okolí zámku rozlehlý park a došlo k přestavbě původního mlýna na barokní skleník, takzvanou oranžerii. Jedním unikátním prvenstvím dokonce evropského charakteru se v té době pyšní tehdejší zámecká paní, které se podařilo v oranžerii vypěstovat první ananas na našem kontinentu.

V roce 1857 se stal majitelem zámku major ženijního vojska rakouské armády Michael Angelo Picchioni. Zámek mu bohužel po třech letech vyhořel, což vedlo k přestavbě ve stylu tudorovské novogotiky. Jeho rodina vlastnila zámek až do konce druhé světové války, na konci které došlo k rabování zámku vojáky a změna jeho účelu na nemocniční pavilon. Koncem roku 1945 přešel zámek do vlastnictví českého státu. V 50. a 60. letech byl zámek využíván místním státním zemědělským statkem a nechali se zde zřídit byty pro zaměstnance a brigádníky. Zámek v této době velmi chátral a na začátku 70. let se dokonce i částečně zřítla střecha. V 70. letech se uvažovalo o přestavbě na rekreační objekt nebo domov důchodců. V roce 1988 dostalo zámek do užívání JZD Chýně a pokusilo se o přestavbu na luxusní hotel, k čemuž nedošlo.

Po revoluci byl o zámek velký spor o vlastnictví, který trval skoro 10 let. Nakonec zámek získala obec Český Rudolec. Kromě udržovacích prací je zámek od roku 2010 zabezpečen a také je zpřístupněn veřejnosti. V roce 2013 bylo dokončeno odvodnění a kanalizace a roku 2014 je opraveno nebezpečné cimbuří. Při rekonstrukcích se také povedlo obnovit bývalou historickou budovu správce zámku, která v dnešní době funguje jako informační turistické centrum. Na zámku od roku 2009 probíhají velké zámecké slavnosti, které v roce 2014 navštívilo více než 3500 lidí (PROCHÁZKA, 2015).

Obrázek 31.: Český Rudolec (zdroj: vlastní).

4.6. Shrnutí

První zmínka o obci pochází z roku 1175. Město za tento dlouhý časový úsek vystřídalo velké množství majitelů a přežilo několik požárů. Po celé roky tvořili němečtí obyvatelé nemalou část populace Nové Bystřice. Velké změny zde nastaly v době po druhé světové válce, protože němečtí obyvatelé byli nuceni opustit ve spěchu své domovy, které po nich převzali Češi v několika osidlovacích vlnách.

I když se Nová Bystřice může zdát jako malé zapadlé město, tak po kulturní stránce je velice živé. Každoročně se v Bystřici koná mnoho kulturních akcí, startují zde některé závody a funguje zde i divadlo, ve kterém hrají sami občané Nové Bystřice.

Po druhé světové válce do Nové Bystřice přišli v první vlně osidlování obě moje prababičky a pradědové z matčiny strany – Strnadovi a Pundovi. Strnadovi žili v Nové Bystřici pouze pár let a následně se přestěhovali do Tábora. Pundovi zůstali v Nové Bystřici až do své smrti.

Nová Bystřice je lokalizována v České Kanadě, ve které je velké množství zajímavostí, ať už přírodního charakteru nebo historických památek. Mezi nejzajímavější přírodní objekty určitě patří rozsáhlá jezera a rozsáhlé skalní útvary.

5. Závěr

Pro tvorbu své práce jsem si vybral město Nová Bystřice, které se nachází v Jihočeském kraji, konkrétně v jindřichohradeckém regionu a tvoří část přírodního celku České Kanady, která pravděpodobně patří mezi nejzajímavější místa naší vlasti. Při tvorbě své bakalářské práce jsem měl možnost vidět mnoho krás České Kanady, kterou netvoří jen jedinečný krajinný ráz, ale také mnoho historických objektů, které se více či méně podílely na vývoji českého státu. Dále jsem měl možnost dozvědět se více o Nové Bystřici, její kultuře a hlavně historii, která je více zajímavá než jsem si nejprve myslel. Nejvíce zajímavý mi v Nové Bystřici přišel zámek, který jsem měl možnost navštívit. Tento zámek toho v minulosti hodně zažil a měl velké množství více či méně významných majitelů a hostů a dokonce nějaký čas i sloužil jako vojenská nemocnice. Velmi mě také zaujal osud dnes již zaniklé vesnice Mních, ke kterému došlo po druhé světové válce v řádu desítek minut. Díky své práci jsem měl možnost dozvědět se mnoho informací o svých předcích, o tom kde žili a pracovali.

Seznam literatury

1. BERANOVÁ, M. a LUTOVSKÝ, M.: *Slované v Čechách Archeologie 6. - 12. století*, Praha: Nakladatelství Libri, 2009. 475 s, ISBN 9788072774135
2. BIČÍK, I. a kol.: *Lon-term land use/ land cover changes in czech border regions*, Acta Geographica Slovenica, 161 s, ISSN 15816613
3. BOUZEK, J.: *Pravěk českých zemí v evropském kontextu*, Triton 2011, 173 s, ISBN 9788073874636
4. BUMBA, J.: *České katastry od 11. Do 21. století*, Praha 2007, 190 s, ISBN 9788024723181
5. ČORNEJ, P.: *Dějiny Českých Zemí*, Havlíčkův Brod: Vydavatelství Fragment, 1999, 127 s. ISBN 8072003461
6. ČORNEJ, P.: *Panovníci Českých zemí*, Fragment, Praha 1992, 64 s, ISBN 8090107052
7. GARTHOFER, M.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, srpen 2015, 11 s
8. GARTHOFER, M.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, září 2015, 13 s
9. INFO CENTRUM NOVÁ BYSTŘICE: *Nová Bystřice brána české Kanady a okolí*, Nová Bystřice 2019, 24 s
10. JANOUŠOVÁ, J.: *Jindřichohradecko Česká Kanada*, Praha 2007, 72 s, ISBN 9788023973424
11. JESTŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T. a kol.: *České pohraničí bariéra nebo prostor zprostředkování?*, AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY, 296 s, ISBN 8020010513
12. JH SPORT, o. s. a Město Nová Bystřice: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, červen 2008, 12 s
13. JIHOČESKÝ KRAJ, *Česká Kanada objevuj, zažij, miluj*, Vydavatel: Destinační management Česká Kanada z. s., 2017, 22 s
14. JIRÁSKO, L.: *Česká Kanada*, Paseka Praha - Litomyšl 2011, 72 s, ISBN 9788074321177
15. KLUČINA, P.: *České země v době husitské*, Praha 1999, 64 s, ISBN 8000007797
16. LIŠKA, V.: *Vládcí českých zemí od Soběslava po Karla Habsburského*, Nakladatelství XYZ, 2016, 659 s, ISBN 9788075054371

17. MAJER, A., HOLEČKOVÁ, M.: *Magický prsten Jindřichohradecka*, Nakladatelství MH, Beroun 2000, 135 s, ISBN 9788086720388
18. MALINOVÁ, M.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, březen 2018, 15 s
19. MANDELOVÁ, H., KUNSTOVÁ, E., PAŘÍZKOVÁ, I.: *Dějiny pravěku a starověku*, Liberec 2017, 179 s, ISBN 8086218570
20. MĚŘÍNSKÝ, Z.: *České země od příchodu Slovanů po Velkou Mravu I.*, Praha: Nakladatelství Libri, 2009, 564 s, ISBN 9788072774074
21. MITÁŠOVÁ, K.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, duben 2019, 31 s
22. PĚLUCHA, M.: *Venkov na prahu 21. století: venkov a jeho rozvoj na přelomu milénia, územní dopady znalostní ekonomiky na venkov, souvislosti vztahů města a venkova v globalizované ekonomice*. Praha: Alfa nakladatelství, 2012. 319 s, ISBN 9788087197493
23. PERZI, N., HORÁKOVÁ, M., KLEČACKÝ, M., PROKOPIUS, V., KYNCLOVÁ, T.: *Graselova stezka*, Nová Bystřice 2009, 2 s
24. PODAŘIL, P. a GVUZŤDOCH, L.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, březen 2019, 23 s
25. POSOLDOVÁ, H.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, únor 2020, 19 s
26. PROCHÁZKA, T.: *Zámek Český Rudolec*, OS Paměť Rudolecka 2015, 2 s
27. PROKOP, R.: *České pohraničí se zřetelem na národnostní a sociálně-ekonomickou charakteristiku 1918-1938 (Materiálová analýza)*, Opava: 2000, 55 s, ISBN 808622418
28. ŘEHOUT, M.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, únor 2017, 11 s
29. STANĚK, T., VON ARBURG, A.: *Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945 - 1951*, Příbram, 2010, 955 s, ISBN 9788086057712
30. Státní okresní archiv Jindřichův Hradec, fond 399 Archiv města Nová Bystřice 1482-1945
31. SVITÁK, M.: *Opevněné Jindřichohradecka z let 1936 - 1938 a příprava na jeho obranu proti nacistickému Německu*, Jindřichův Hradec 2007, 4 s
32. SVITÁKOVÁ, J.: *Osudové roky české státnosti*, Praha: Asociace nositelů legionářských tradic, o. s., 2013, 50 s, ISBN 9788090532946

33. ŠATAVA, J.: *Jindřichohradecko Česká Kanada*, Praha 2007, 72 s, ISBN 9788023973424
34. VACKOVÁ, P.: *Měsíční zpravodaj novobystřických občanů*, Vydavatel: Město Nová Bystřice, červenec 2019, 23 s
35. VOTÝPKA, J.: *Jindřichohradecko Česká Kanada*, Praha 2007, 72 s, ISBN 9788023973424